

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 11. detš.
Nr. 97 (3985)

16. aastakäik

VALIMISTE LÕPLIK TULEMUS

Laupäeval lõpetas Rootsi Eestlaste Esinduse esinduskogu üldvalimiste peakomitee häälte lugemise ja selgus uue esinduskogu lõplik koosseis. Valijate üldarv oli 4105. Nagu juba varem märgitud, sai enim hääli Andres Küng, kes sai 2733 hääli. Esimese kümne seas olid veel Elmar Tõidsepp (2681), Richard Norvell (1755), Hans Kauri (1693), Ahti Pae (1691), Voldemar Kivinaed (1653), Eero Tarkus (1641), Leo Karupää (1628), Rudolf Schmuul (1609) ja Sven Hanson (1584).

Edasi pääsesid esinduskogusse: 11) Aho Irvil 1575, 12) Virge Hint 1555, 13) Karl Laante 1538, 14) Osvald Viirsoo 1510, 15) Jaan Vilval 1502, 16) Rein Asu 1495, 17) Olaf Muruk 1484, 18) Jüri Adila 1473, 19) Mihkel Jüris 1421, 20) Tiit Aasma 1416, 21) Priidu Pukk 1411, 22) Anu Biunt 1408, 23) Elmar Albast 1408, 24) Arvi Moor 1385, 25) Ilmar Vooremaa 1384, 26) Leelo Pukk 1376, 27) Elno Joand 1354, 28) Peeter Pukk 1340, 29) Mart Kiltver 1338, 30) Peeter Tarkpea 1338, 31) Valter Pella 1336, 32) Alur Reimans 1316, 33) Martin Juhkam 1301, 34) Rein Tarkpea 1284, 35) Eeva-Merike Kangro 1278, 36) Ants Kipper 1277, 37) Arnold Sergio 1264, 38) Aho Vaks 1250, 39) Jaan Allas 1238, 40) Tiit

Kauri 1238, 41) Ingrid Tarkpea 1217, 42) Annus Estra 1209, 43) Albert Tilk 1205, 44) Hamnus Estra 1200, 45) Ruut Paglant 1196, 46) Ilmar Toigre 1170, 47) Ain Treufeldt 1155, 48) Jaan Öunap 1142, 49) Aksel Ausmaa 1132, 50) Kristjan Meikop 1137, 51) Nikolai Raag 1125, 52) Feliks Kello 1123, 53) Arnold Pundil 1123, 54) Mart Estra 1120, 55) Herbert Iir 1114, 56) Lembit Aring 1098, 57) Mall Jans 1095, 58) Priidu Puusepp 1089, 59) Harald Sepp 1083, 60) Ivar Pajak 1078, 61) Enn Nuu, 1076, 62) Lembit Pella 1070, 63) Voldemar Krüppelmann 1058, 64) Agu Kriisa 1055, 65) Heiner Erendil 1052, 66) Tarma Oja 1044, 67) Nils Lindeberg-Lindvet 1043,

Järg lk. 7

Küing Arbetarenis: "EPL kohtlemine on SKANDAALNE diskrimineerimine"

Rootsi on erakordselt demokraatlik riik. Õigustaites on siin vähem erandeid kui enamikus teistes maades. Ka sisserännu- ja vähemusgrupid peavad osa saama heoluriigi õnnistustest. On raske leida alust, et siin maal vähemusgrupe diskrimineeritakse. Aimagene selgekujuline kultuuriline diskrimineerimine jämedas vormis, mida ma tean, on Presstödsnämndeni suhtumine Eesti Päevalehte, kirjutab Andres Küing sündikalistide ajalehes "Arbetaren" esiküljel tutvustatud artiklis, mille toimetis on ladunud üle kahe veeru värvilise raamiga.

Andres Küing tutvustab, kuidas EPL produkt-sioonitoetuse avaldusi on tagasi lükatud, kuigi ajaleht seda vastavalt seadusele peaks saama ja märgib, et grupp noori

eesilasi on sunnitud olnud õigust otsima 30 juures. Ta märgib:

See on väga tereleitud algatus, sest EPL kohtlemine on õigusskandaal, mis puudutab tervet lojalusest kodanikest koosnevat rahvusgruppi siin maal. Kahjuks kujuneb Presstödsnämndi diskrimineerimine eesti ajalehe osas ühtlasi prejudikaadiks. Keeldumine EPL-ile tähendab ühtlasi, et ka soomlased või mõni teine vähemusgrupp ei saa oma õigustatud pressitoetust. Õigluse nimel tuleb meeles pidada, et vähemus Presstödsnämndis, nimelt moderaadid ja folkpartiet esindajad, on hukka mõistnud enamuse otsuse.

Autor otsib enamuse negatiiv-
järg lk 7

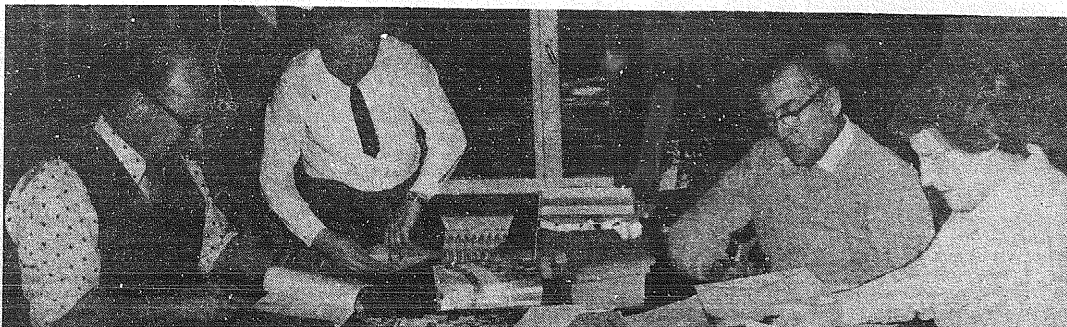
Andres Küing nõuab vähemuste ja EPL diskrimineerimise lõpetamist.

Idla ja Kudu Soomes

HELSINGI (EPL) - Soomes toimunud rahvusvahelisest ka-hakasvatuse kongressist, kuhu kogunes 18 riiki 400 esindajaga, võitis osa ka eestlasi.

Rootsist oli kohal Ernst Idla, okupeeritud Eestist Tartu üli-kooli ka-hakasvatuse professor Fred Kudu (kes esines ette-kandega rütmilisest võimlemi-sest ja muusikast sellele) ning Kanadast Evelyn Koop. Vaat-lejatena olid Kanadast kohal veel Mall Peepre ja Ingrid Saar, kuna mari Vähi esitas liikumisilustratsiooni Evelyn Koopi loengule "Võistlusvõim-leja patoloogiline ettevalmi-stus".

Valimistulemusi selgitamas

Kõikjal üle Rootsi toimus üldvalimiste toimkondades häälte lugemine, milleks kohalik vabatahtlik tööjõud end lahkelt käsutusse andis. Pildil moment Norrköpingi valimistoimkonnas häälte lugemisest. Vas-kult August Läär, Daniel Lõugas, Jaan Allas ja Vaike Jürjalo (EPL-foto REIN LIIV)

Punane valis vabaduse

NEW YORK (VES) - USA-ase saabus põgenikuna leedu kommunist Václavas Sevrokas, kes mõõdunud juulis ametliku loega Haraeli külastades seal ära hüppas ja Itaaliasse Rooma peatuma jäi, paludes asüüli. Ta seletas, et ta ei kannatanud väärte okupatsioonivalitsuse üh-rannat ja terrorit, ariti ukalike tagakiusamise vastu oli ta es-ista katunud partais protes-teerida. Sevrokas oli muide see, kes aitas Kudrka emal Maria Sukitelzel korraldada oma pa-beretel USA riigikõnnetse ta-gaasiamaiseks. Sevrokas on sünd. 1940 Leeningradis leedu vanemate lapsena.

Kanada kirikute juhtidele selgitati Balti probleemi

TORONTO (ME) — 7. nov. olid Eesti, Läti ja Leedu keskkongrantsioonide esinjad ning kirikujuhid Kanada kirikute nõukogu väliskomisjoni ees, kus selgitati neile usklike ja kirikute rasket olukorda veneaeste poolt okupeeritud Balti riikides. Eesti kiriku esimeheks olid kohal prof. R. Matthews, kes oli ka panelis moderatoriks, sekretär dr. E. MacKay, dr. K. MacMillan, Thelma Baker, dr. Katherine Norskin ja õpetaja W. McLeon.

Balti esinajate panelis olid Balti Liidu esimees T. Kronbergs, Läti peapiiskop A. Lūsis, lektor J. Dreifeldts, leedu kirikut esitas dr. P. Gaida, kes on ka Leedu lehe toimetaja Torontos. Eestlasi esindas õp. Andres Taul.

J. Dreifeldts kirjeldas Balti küsimuse ajaloolist taustapõhja, peeter Suure aknaratumise poliitikat ja praeguse olukorra kujunemist Teise Maailmasõja ajal ja hiljem. Ta märkis, et mõrvamiste, küüditamiste ja surve tõttu on Lätis praegu lüüsi vaid veel 53% rahva arvust, kuna industrialiseerimise ettevalmistamine on peaaegu venelaste sisse. Ta leidis, et Kanada kirikus võiks avalikule arvamisele avaldada survet, mis mõjutaks Mõkivat tagasihoidlikkusele, sest nad tahavad läänega kaubelda.

Leedu kiriku olukorda kirjeldas dr. Gaida, kes märkis, et reivastatud vastupanu pärast sõda langes punaarmeele võideldes 35 000 leedu patrioti, praegu toimub ainult passiivne vastupanu, korjatakse massiliselt allkirju LRO peasekretäridele ja teistele, vastupanu teostavad vaid üliõpilased ja intelligents, mitu noort on enamat põletanud. Kudirika pääses protestilaine tõttu vabadusse. Preestrid ei lubata enam ettevalmistada ja võimalikult kirjanudust ei lubata trükkida. Preestrid ei tohi liikuda.

Läti peapiiskop A. Lūsis märkis, et Läti luteri kirik on aheleat. Kiriklik tegevus on muudetud võimalikuks. Õpetajaid ei lubata ettevalmistada ja üsult kirjanudust trükkida. Piibel on kõige haruldane ja kallim raamat Lätis. Kirikud kasutatakse muuseumiks, loorumeeks ja alajad vene poist põletasid kolm kirikut maha. Ainult 11 kirikut on veel avatud.

Kõige selgemate ja resolutsioonemate seisukohtadega tuli koosolekul välja õp. A. Taul. Ta esitas oma andmete dokumenteerimiseks kõige pealt Eesti kirikute poolt kirjatatud raamatu.

Ta märkis, et 1939 a. oli Eestis kokku 227 luteri pastori. Neist on praegu järele veel vaid 50. Õpetajate ettevalmistamine ja usulise kirjanduse trükkimine on keelatud. Piibeleid ei lubata viia Eestisse. Kirikute liikmeid kiusatakse igal viisil taga nii töökohtadel, kui ka mujal ja usuvastane propaganda on tohtu.

Õp. A. Taul küsis, miks Kanada kirikuid ei võta midagi ette oma usukaaslaste abistamiseks Balti riikides? Ta leidis, et nad peaks Balti riikide okupeerijad samal viisil avalikult hukka mõistma.

Õp. ANDRES TAUL

nagu teevad Tshilli, L. Korea, L. vietnami parampoolsete riikide vägivallategude kinninaelutamisel. Kanada pastoritel on küllalt aega marseida Artistic Woodworki ees ja võidelda Kalifornia viinamarjakorjajate õiguste eest.

Kanada kirikud tegelevad viimasel ajal maailma nälgivate rahvastega eest hoolitsemisega. Kuid Kanada kirikud aitavad oma tegevusega ise suurendada häda, viletsust ja nalga sellega, et toetavad Aasia ja Aafrika revolutsionäre. Nälgijahäda põhjustajaks on aga tegelikult kommunistlik Venemaa oma kolhoosisüsteemiga, kus iseseisev talupoeg on hävitatud. N. Liit ei ole võimeline praegu oma rahvast toetama ja Kanada ja USA peab toetama ka kommunistlikku Venemaad. See on nälgijahäda põhjustajaks maailmas ja eriti neis maades, kus N. Liidu kommunistlik režim rakendatakse, nagu Bangladeshis ja mujal.

Ta märkis, et Kanada kiriku juhtidel on suur mõju avalikule arvamisele, kui MacLaud näiteks ainult avestab, siis kirjutatakse sellest suurte lehtede esikülgedel. "Ärge süüdistage nälgijahädas maailmas USA-d ja Kanadat, vaid N. Liitu ja selle kommunistlikku kolhoosisüsteemi ning Vene koloniasiooni, mis põhjustab nalga ja viletsust."

Viimasena T. Kronbergs palus Kanada Kirikute liitu, et see aitaks tõsta Balti küsimust päevakorrale. Et kirikud nõuaks: 1. Vene okupatsioon lõpetamist, 2. Baltikumile usuvabadust, 3. inimlike vabadusi.

Kanada kirikujuhid olid huvitatud, et kas esitatud nõudmistega taga on kõik Balti riikidest pärit kanadalased.

Selgitati, et eestlaste, lätlaste keskel ei ole Kanadas kommuniste ja leedulastel on vaid mõned vanad kommunistid Winnipegis. Märgiti, et isegi kommunistliku partei liikmed tunnevad muret venestamise pärast Balti riikides.

Kanada kirikute liidu sekretär dr. E. MacKay ütles, et kirikute olukord Balti riikides tuleb neil lähemal ajal arutusele, kuid ta arvas, et nende mõju avalikule arvamisele on piiratud. Arvas, et küsimust peaks arutama maailma kirikute nõukogu.

Eestis suri 7. oktoobril "Vene-muise" näitleja Elmar Salujaht, sünd. 17. apr. 1910 Tartus.

Vestlus Naan Pölluga

Naan Pöld, asjane solist Stockholm Eesti Meeskoori juubeli, keda publik vastu võttis erilise soojusega, on kahtlemata praegu tuntumaid eesti lauljaid rahvusvaheliselt arvustades. Tema karjäär algas juba 1948, mil ta Nord-westdeutsche Musikakademie üliõpilasena alustas esinemistega ja möödunud veerandsajandi jooksul on ta laulnud ja edu saavutanud paljudel maadel ja kontinentidel. Kui paljudel maadel, esitama küsimuse küllalisele.

Olen esinenud üldse 24 riigis ja kontinentidest Euroopas, Põhja- ja Lõuna-Ameerikas, Enne Rootsi tulekut olin Šveitsis, kus esinesin kahe iseseisva kontserdiga. Ja eeloleval talvel lähen Prantsusmaale. — Elate Saksamaal ja loomulikult esinate seal entm. Kas sakslased on Teid aktsepteerinud n.ü. "oma lauljana"?

H. Kompuse mälestamine

TORONTO (EPL) — Tartu kolledži ruumes toimus 17. nov. hiljutil Montrealis surunud kultuuritegelase Henno Kompuse mälestamine, mille korraldasid end. es- toonlased ja korp. Vironia.

Aktusel, kuhu kogunes 150 inimest, esines kõnega kadunud näitleja Rudolf Lipp. Lullis meeskoor Roman Toi juhtimisel ja klaverilaulu esitas pianist Kersti Allik. Lahkunud mälestas sõnavõtuga ka E.V. aukonsul Ilmar Heinsoo. Aktusel kõnelesid veel H. Kukk korp. Vironiast, Hannes Oja Eesti PEN-Klubist, Lydia Vohu teatri- rahva poolt Estonias, Jaan Olvet Eesti Kultuuri Kogu ja Rein Andre end. teatrikooli õpilaste poolt. Eelnenud päeval toimus Montrealis kadunu tuhatatud põlmu matmine Westminsteri kalmistule. (KE)

— Mul on see tunne, kuigi peab ütlima, et praegusel Saksamaal ei tähenda rahvusmuusikat mitte midagi. Mind angazueeritakse sageli, esinen raadios, TV-s jne.

— Teid peetakse oratooriumispetalistiks?

— Tõsi küll. Olen umbes 250 korda laulnud oratooriumides peaosil — eeskätt Saksamaal ja Hollandis.

— Kuidas on aga ooperiga. Olete kunagi ka ooperilaval esinenud?

— Olse mitte laval, sest pean enmast ikkagi eeskätt kontsert- lauljaks. Küll aga olen ooperilaval laulnud sisse raadio tarbeks. Ja need on olnud mitmeid. Üldse tuleb kontsertlauljal valitseda kõiki zhanreid, et konkurents toime tulla.

— Ja pedagoogiline tegevus, see on vist kasvanud?

— Tõsi küll, paraku on see nii. Tegelen juba kümme aastat pedagoogina ja olen juba seitse aastat Hamburgi muusikakooli korraldajaks professoriks ja üliõpilas- konna juhatajaks. Pean ütlima, et ka see tegevus mulle hästi meel-

dib. Näha, kuidas vormub noor materjal ja areneb...

— Selle ajaga on kahtlemata kasvanud Teie käe alt juba küpseid lauljaid?

— Neid on terve rida, kes juba esinevad ooperilaval ja kontserdi- staadidel nii Saksamaal kui ka välismaal ja aratavad tähelepanu. Enamik nendest on olud baritonid, kuid üks tenor on astu- mas otsu minu järgedesse, sobides just oratooriumidesse ja kontsert- lavale.

— Nii võib juhtuda, et kasvat- tate omale konkurentse?

— Ei saa oma õpilasi kuidagi võtta konkurentidena, see oleks vägagi väiklane. Vastupidi, mul on suur rõõm, kui neil läheb hästi — nad on ju minu enda vormitud.

— Kas mõnikord ei lähe raske- keks kombinereida kontsertesi- nemise õppetööga?

— See on müüdiigi töö organi- seerimise küsimus. Olen sellega toime tulnud ja usun, et saan hak- kama ka edaspidi.

Ühes Naan Pöld, kes koos abikaasaga sõitis lagast Hamburgi — heade mälestustega Stockholmist. — VESTLES: JUHAN KOKLA

Tenor Naan Pöld abikaasaga külastas Stockholmist

UNUSTAMATU JÕULUKING KOGU PERELE

Telefunkens färg-TV med trådlös fjärrkontroll.

Telefunken uppfann PAL Färg-TV-systemet som Sverige och nästan hela Europa gått in för. Framst tack vare den naturtroga färgen och skärpan.

PALcolor 844 är en heltronsoriserad 26-tummare med touchkontroller, skjutreglage och en stor framtriktad högtalare. Klar för TV-kassetter och bildskivspelare. Fjärrkontroll med ultraljud är standard.

Låt oss visa den. Välkommen!

Kr. 4.445:-

Ing. Karl Grau, eftertövte eestlasest omanik.

- Television
- Radio
- Stereo
- Majapidamis- masinad

Soodsad järeilmaksutingimused. Tasuta kojusaatmine ja installeerimine. Vahetamisiõigus 8 päeva jooksul. Oma teenindusosakond.

normaals radio & elvaruhus ab

Ständammsplan 2, Hagersten. Tel. 45 13 50 ja 45 13 00.

Pääsesid läände

Kodumaa okupatsioonivõitumude loal külastas Rootsis öde Saimo Piitsal, sugulasi Ahto ja Maria Jõesaar, Tamara Jansen, Mari Raudsepp, Öle Susanna Nurme ja Anette Paidla, venna juures oli Linda Keskkula. Isa matusel viibisid Viivi Ilme Peegel ja Helve Esta Sihamaa, ema matusel Armas Rougainen.

Kanadas külastasid venda August Puna, Valentina Luik, Volde- mar ja Aili Lepik, Edgar Oit, Alfred Müttertepp ja Armide Lunter. Õe juures olid Helmi Rooväli, Valter Normak, Väino ja Valve Ratasest, Enno Johannes Vogelberg ja August Kaldmets. Poja juures oli Emma Viira.

Ameerikas viibisid õe juures Astarde Nordmann, Heino Uustalu, Linda Ese, Leonid ja Valke Väiner. Poega külastas Otto Kaldma, sugulasi Vilma Vesterstein ja Taimi Piitsal.

Stockholmi Algkooli jõulupidu oodates

Vestlus Ao Vaksiga: Kuidas saaksime lastele tutvustada eesti kultuuri?

Pühapäeval, 15. detsembril Eesti Algkooli jõulupeol (algab muuseumis kell 14), tuleb esitamisele järjekordne Ao Vaksi lastenäidend. Oieti on see autori 15-nes näidend, mis esitatakse koolipeol. Muidugi on ka nagu tavaliselt autor ise lavastaja, mis on ka üsna loomulik, kuna Ao on teatriga sõna sõnases mõttes üles kasvanud. Juba näidendit luues, seda kirjutades arvestab ta tulevase lavastusega.

Ao oli juba väga noorelt kõik noorsooraamatud läbi lugenud. Ta hakkas siis oma isa raamatukogu, mis oli väga suur ja millest kujunes Eesti Teatri Muuseum, raamatuid, peamiselt näidendeid laenama. Alguks luges ta komöödiad, aga pärast tekkis tühin ja himu köiksuguste näidendite vastu.

Ao elas tol ajal Tallinnas ja ta pajatas oma varastet teatrimaailmast järgmiselt:

— Elamise vana Estonia kõrval. Meie õu oli Suve-teatri laguseks. Oihme telingud üles seadnud. Igal õhtul järgisime seal vanemaaga ja ümbuskonna lastega etendusi: laulumänge, perekonnohõitud, kuupeest. Kuuksime Paul Firnat ja nägime seal ka minu enda isa laulmas ja nalja tegemas. Olin tol ajal 10–11 aastane poisike. Hakkasin siis ka oma õe lastega puukuisis ise näidendeid tegema. Kokku tulid kogu tänava lapsed. Tombasime eesriiet, mängisime Kosjasõitu ja Kaval-Antsu.

Oma esimese näidendi kirjutas Ao kui ta käis gümnaasiumis ja elas Narvas. Säl oli ta telegenud Metsateatri asutamiseiga Narva Skautide Maleva juurde ja ta kirjutas siis näidendi "Jõulutaadi loosis". Üriti ilmarise teatri saal ja sääl lavastati näidendit kahel korral kogu linna lasteperele.

Pole siis ka ime, et Aost on saanud Stockholmis Eesti Algkooli teatri autor ja lavastaja. Võib arvata, et ka tänavu jõulune õhpeid näidend "Ninata lumemees" kujuneb lastele põnevaks ja tore-daks elamusel.

LASTEKULTUURI PÜÜDUS

Elame ju siin Rootsis ja oleme seetõttu ka tihedas kontaktis selle maa keelega ja kultuuriga. Ainus koht, kus saame arendada Eesti kultuuri, on kooli ja peale selle veel mõningatel eestlaste üritustel. Kuid tegelikult oleme ka kodudes suure rootsi kultuuri mõju all. On vaja vaid televisior silse kaituda ja kogu korter on domineeritud rootsi

või mõnest teisest keelest ja kultuurist.

Ka suurem osa lehtedest ja raamatutest, mida loeme, on rootsikeelseid ja eriti lasteraamatute ja pildiseeriade suhtes pole meil mingit muud valikut. Nõnda ei antud mõõdunud aastal läänemaailmas välja vist ühinaisakti laste- või noorsooraamatut. Seega pole ka ime, et eesti raamatuleja keskmine vanus läheneb kuuekümnenele.

Kui aga loodaks lapsele võimalused eesti kultuuri harrastamiseks, on ta sellest väga huvitatud. Seda näitab muuseumis algkooli laste tohtu huvi näidendite vastu. Tegelikult on üsna raske kõikidele õpilastele, kes soovivad kaasas olla, küllalt osi leitudada.

Oli ka huvitav näha, kui suurt huvi koolilapsed näitasid Stockholmis Eesti Teatri viimaste näidendite vastu, nimelt "Vanaema" ja "Kui kõik läks teisiti". Viimati nimetatud näidendile pääsmeid noorematele välja ei jagatud, kuid need lapsed, kes etendusit jälgisid, olid ülimalt vaimustatud.

VÕRDUS

Niisiis on eesti teater siin tõestanud, et teatud tööpanusega on võimalik tekitada ka laste huvi eesti kultuuri vastu. Kahju on vaid, et lastel pole võimalik näha eestikeelseid filme ja et televisiorist ega raadiost ilialgi pole kuulda eesti keelt. On ju tänapäeval kindlaks tehtud, et kui emakeelt ja kultuuri ei arendata, võib oma kultuuri ja päritolu tõttu esineda alaväärsustunne.

Nimetatud probleeme on viimastel aastatel tähelestatud paljude siserändajate laste juures. Häbenetakse oma keelt ja vanemaid ning katsutakse nii tuttu kui võimalik rootslaseks muutada. Eestlaste iseteadvus on aga alati olnud tugev ja sellelaadilisi probleeme pole teadaolevalt esinenud, aga kui omakultuuri harrastamise võimalused vaibuvad, võivad need tekkida.

Omakultuuri omandamise voi-

malus on suurelt osalt ka võrduse küsimus. Kooli lapsel ei ole võimalust oma vanemate keelt ja kultuuri tundma õppida, ei saa ka tema haridusvõimalusi "pärismaastega" võrrelda. Kuna kultuuri võib näha vahendina, mille kaudu inimene oma elu tunnetab, võiks öelda, et oma vanemate kultuuri unustamise kahub ka üks võimalus elu rikastamiseks ja mõistmiseks — kaob üks elu dimensioonidest.

VANEMAD

Mida me siis saaksime teha, et võimaldada lastele kontakti eesti kultuuriga ja et nendele sisendada küllalt enesekindust edaspidiseks eluks?

Vestluses Ao Vaksiga arvab ta, et vanemad peaksid väga palju kaasa aitama. Selle asemel, et lubada last liigselt kaua televisioris ees istuda, võiksid vanemad kasvoia natuke aega eesti keeles rääkida. Sellega õpib palju.

Lapsed kuulavad ka meelsasti vanemate endi poolt välja mõeldud jutustusi, muinasjutte jne. Ao märgib, et just tema vanaema jutustustest sai ta ellu kaasa tohtuid väärtusliku pagasi. Kui aga jutustada ei oska, võib lapsele igal õhtul midagi lugeda. See arendab keeleoskust ja teeb jutud armsaks ja oodatuks.

SEERIAD

On aga teada, et kui lapsel on juba saavutanud teatud lugemisoskuse, ei hooli nad enam eriti palju isa-ema ettelugemisest, vaid tahavad lugeda seda, mis neid teatud momendil parajasti huvitab. Tihti on huvitavaks lugemisosjektiks mõni põnev seeria, mille lugemist on võimatu takistada.

Teadagi, kahjuks pole olemas eestikeelseid seeriaid. Kuna aga paljud lapsed praegusel ajal õpivad lugema just seeriade abiga, jääb nende eesti keele lugemisoskuse rootsi keelega võrreldes juba algukest peale nõrgemaks. Kas siis ei suudeta kuidagi eesti seeriaid välja anda? Sellele vastab Ao:

Neid toreid jänkusiid võime kohata Stockholmis algkooli jõulupeol. (Foto Tippo)

— Olen ise kümned korrad rääkinud, miks mitte meie noored kunstnikud ise ei ilmu lagedale oma seeriatega. Nel ei ole raske joonistada, kui vaid oskab. Meil on olemas ka head sulemeled, kes omavad häid ütelusi ja kes võiksid sobivad tekstid kirjutada. Kuid lastekirjandus pole millegiparast meile kirjanikele huvitunud. Oleks toesti vaja põnevaid kirjandusi! Võiks olla seeriald, kus igas sarja numbris oleks lõpetatud lugu sees, ent kogu aeg samad tegelased, keda lapsed juba tunnevad.

KIRJANIKUD

Ent kas meil ei ole puudus noortest kirjanikest? Aarand Roosi ju loetakse meie noorimaks kirjanikuks, aga ega temagi pole enam väga noor. Mida peaksime ette võtma? Ao arvab:

— Meil oleks vaja noori lasteraamatute kirjanikke. Need peaksid olema teatud inimesed, kes armastavad taolist tööd ja ka lapsi. Meil on noorte juhtide hulgas noori, kes oleksid sobivad, kuid nad pole saanud vastavat kooli ega julge ilmutada publiku ette.

— Peaks õieti korraldama kursuse, mille asjast huvitatud noored võtaksid läbi. Säl õpetatakse eesti keelt ja õigekirjutust — ja miks mitte zhurnalistikat. Seda võiks korraldada ühistööna, nagu näiteks tehti "Vanaemaga", kus osad kohe kirjutati vastavatele isikutele. Tuleb vaid üles otsida

õiged noored ja leida sobivad lektorid.

ORGANISATSIOONID

Küsimusele, kas Ao ise poleks kõige parem kursuse juhataja, vastab ta, et tal selleks praegu toesti ei ole aega ja ta lisab:

— Minu arvates peaksid meie kultuurikoondised ja keskorganisatsioonid võtma asja palju tõsisemalt. Nad võiksid asutada töögrupi, mis hakkaks selle asjaga tegelema. Eesti organisatsioonid peaksid aru saama, et nad on peagi pankrotti lävel kui nad noorte tööd ei eaduta, nende vastu huvi ei tunne ega nende panust ei kasuta. Järele tulijad peab maast madalast kasvatama ja mitte alustama siis, kui noored 20 aastat rootsi kooli on juba seljataga...

JÕULUPIDU

Et Ao ise töötab oma põhimõtete järele, näitab juba see asjaolu, et tal peale praeguse jõulunäidendi lavastuse on kavandatud ka näidend "Kaval-Ants ja Vanapagan", Maailmalaaagri vabaühenduseidena. Ja sama laagris korraldab ta igapäev nukuteatrit müllustelega. Praegu on pooleli ka noorsooraamat "Välkude saar" ja peale selle mitmeid teisi tööülesandeid. Loodame, et tal jaksu jätkub ja katsume teda toetada. Külastame näiteks Stockholmis Eesti Algkooli jõulupidu pühapäeval, 15. det. kl. 14 Skanstulli Gümnaasiumi aulas, Bohusgatan 24—26. (EPL/RR)

SOLZHENITSÕN:

Vene kodanikud on vaimsed in valiidid

Pariisis ilmus vene keeles käorsoleval nädalal YMCA-Fress viiljaandel Venemaal "Samizdati" poolt avaldatud artikkel kogu Solzhenitsõni, Shafarevitshilt ja teistelt teistimõtlejailt N. Venes. Kõikidel sellest ilmus juba ajakirjas "Time". Sama on ilmunas ka inglise keeles.

Iseloomustades selles nõuk. intelligents vädab Solzhenitsõn, et see tunneb hästi kompartei ideoloogiat valesid ja võteld. Eravilistest jutuajamistes naeravad intelligents esindajad Kremli demagoogide trikkide üle. Kui neilt aga nõutakse partei joone toetamist, esinevad nad kohe lukkõnedeiga partei poliitika kaitseks.

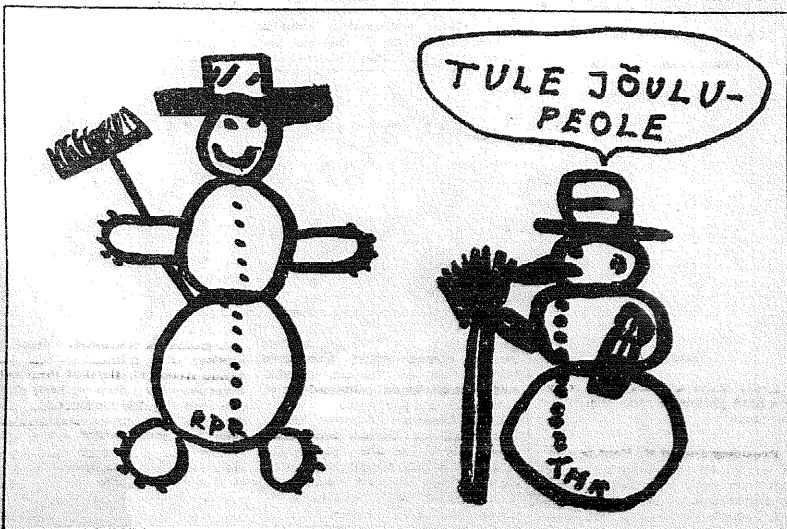
Tööline tehabest jäetakse rahule sellega, kui ta tõstab käe kompartei võete toetamiseks, kuid kõrgemal kohtadel seisjailt nõutase juba sõnavõtte.

Partei poolt ettekirjutatud armavimise ja vaadete tee on Solzhenitsõni sõnade kohaselt nõuk. kodanikud muutnud valmiselks invaliidideks.

Nõuk. propagandaaparatuur omab kõikvõimalikud informatsioonilikkad, nagu seda on raadio, TV, ajalehed, mis kirjaniku sõnade järele on üksteisele sarnased nagu kaks tilka vett.

Väga harva õnnestub kellelgi mõõdunda partei propaganda mõjust.

Üheks niisuguseks õnnelikkus nimetab Solzhenitsõn Sahharovit, kelle kõiki vaateid Vene televisioonis osas ta aga ei jaga. Solzhenitsõn arvab, et Venes taastatakse sõnavabadus, kuid enne tuleb maal läbida eeglane ja raske protsess pärsed künneld aastaid kestnud keeldusid ja repressioone. Luuletaja Jevtushenko, keda mõned loevad ka teistimõtlejaks, ei soovi seda aga olla, nagu kinnitab tema aegaeagne esjemine truualamilikkuse kinnitamiseks võimudele. Järjekordsed truualamilikkuse demonstratsioonid olid tal Moskvas 19. novembril, kus ta laulis kildulaule "Pushkini ja Lenini isamaale" ja kiitis muud moodi partaidiktatuuri all ägavat rüürikat.

Kohaliku elu

STOCKHOLM

Vanade hooldus

Pühapäeval, 19. jaan. kl. 15.30 toimub Eesti Majas informatsioonikoosolek vanade hoolduse küsimustes. Pärast mõttevahetust moodustatakse kohapeal komitee, mille ülesandeks on põhikirja väljatöötamine ja vajalikud praktiliste sammude astumine koosolekul ülestõstetud ja heaks kiidetud põhimõtete ja ideede kohaselt.

Jur. kand. Voldemar Kiviaed informeerib seadusandlusest, mis kehtib parandite ja sihtasutuste osas. Kõik asjast huvitatud tere tulemast. Osavõttust palutakse teatada järgmistel tel.: 707 28 62 (Aloe), 46 82 14 (Pärtel) ja 0762/129 83 (Mesikepp). Palutakse registreeruda võimalikult juba sel aastal, kuna suure huvi tõttu tuleks peale suure saali reserveerida veel paar ruumi, mida tuleb aegasti teha. Registreerimisel palutakse ka teatada, kas soovitakse kohvi korvasega. Sissepääs tasuta ja kohvi, kes seda soovib, tasuta igati isie.

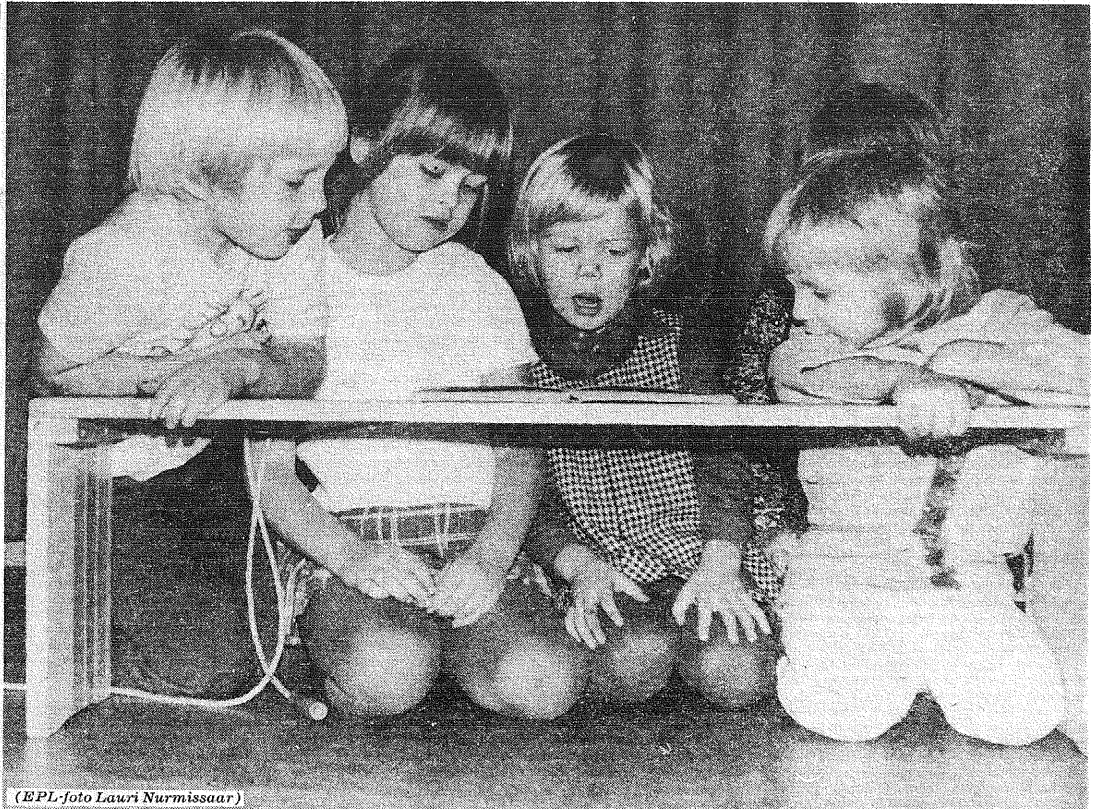
STOCKHOLM

EDU üldkoosolek

Eesti Demokraatliku Uniooni Rootsi osakonna üldkoosolek kongressi ülesannetes peetakse Eesti Majas laupäeval, 14. det. kl. 17. Esimees Aksel Mark kõneleb teemal "Uusi ja aktuaalseid poliitilisi mõisteid" - EDU programmi seiskohait. Veel on päevakorras Eesti Komitee liikmeksastumise küsimus, valimised, töökava jne. Koosolekule järgneb ühine lõuna ERN kongressist osavõtjatega. Osavõtt EDU koosolekust on vaba nii ajakirjandusele kui üldsele.

Montreali McGill ülikoolis saavutas MLS kraadi Ene-Mari Anelin, kes sama ülikooli lõpetas psühholoogia alal BA kraadiga a. 1971. Töötab Kanada riiklikus raamatukogus Ottawas.

Simon Fraser University filosoofiateaduskonna lõpetas Briti Kolumbias Kanadas psühholoogia alal Jaan Hendrik Pii, kes on sündinud Stockholmis.

(EPL-foto Lauri Nurmisaar)

Stockholmi Eesti Lasteaia lapsed peavad luua ka pildiraamatuid. Pildil olev grupp on süvenenud eesti lasteraamatusse

Lasteaed esines festivalil

Asja möödunud sissereändajate festivalinädalal Stockholmis andsid head tulemusi meie rahvusgruppide ja ka iseeneside meele kõlge

nooremad "saadikud" - Stockholmis Eesti Lasteaia noored. Esimene festivalpäev oli pühendatud vähemusrühvaste lastele. Sõbra Teatri foote ja lavatüüpe oli juba mitu tundi enne kava algust täis kihinat-kahinat, toimumisproovid ja viimistlemised. Keeltesegadus oli täielik, kuid kõige vähem oli edasi-tagasi jooksivate tegelaste suust kuulda rootsi keelt. Kuuldus eesti, soome, poola, jugoslaavia, jaapani, ja palju muid keeli. Näis nagu ka väikesed lavajõudused oli peidus rambipalavikku ja pinget - tuli ju esineda väljamüüdnud saalile, peale

paari tunnist ootamist oligi kord eestlaste käes ja üle veerandsaja lapse astusid lavale. Nad olid riietatud kas rahvarõivastes või lasteaia "vormis" - kollane T-särk punase päikega ja tekstiga Eesti lasteaed. Esineti kuue lauluga: 1. Siis kui kassid suvitasid - humoristlik laul hiirte ja kasside vahekorras, 2. Käokene, kus solistina esines Helle Ann Viik, 3. Veere, veere vokiratas, solist Katrin Hanson, 4. Muri 5. Mõistatus, solistid Valdo Kask ja Peeter Kastberg ja 6. Pulmalust, solistid olid siin Helle Ann Viik ja Riina Truus. Viimase laulu helidelt tantsiti ka lavalt välja. Laule juhatas Erna Klemmer, neid tutvustas ja saatis klaveril Tiia Anderson. Esinemine oli julge ja distsiplineeritud, ning õnnestus väga hästi. Seda peegeldas ka publiku tuuge aplaus, sest enamik kohalolijatest tekstist aru ei saanud, nad hindasid ettekannet laulu kvaliteedi järgi. Lasteaia noored on sel sügisel päris tihti olnud "tules".

Alles oli mardipidu koos vanematega, päev enne festivali esineti Samariilaste koosviitumisel ja pakuti külakostina mitu kena laulu. Ees seisab E. Algkooli jõulupeole külaskäik ja nädal hiljem lõpeb lasteaia aktiivne sügistevetus toreda jõulupeoga enda liikmetele.

Torontost Sydneysse

TORONTO (EPL) - Toronto Eesti Meeskoori reis Austraaliasse algas 9. novembril 40 reistjaga, kes lendavad üle Los Angelese, Honolulu ja Aucklandi Sydneysse.

USA vahemaandumisel täiendus grupp veel 22 reidijaga New Yorki Eesti Meeskoorist.

Kuwait ostis Mercedese-aktsiaid 1,6 miljardi eest

Lääne-Saksamaal tekitas sensatsioon suurim pärastõnne teinud tehing aktsiatega. Nimelt ostis araabia õirik Kuwait 15 protsenti autotehase Daimler-Benz aktsiatest, kusjuures ostusumma oli rootsi rahas umbes 1,6 miljardit. Äri vahendaja Dresdner Bank väidab, et tegemist on puhtakapitalise kapitali paigutusega, seega mitte katsega Mercedese-tehast pikapeale n.ö. üle võtta.

Saksa finantseksperdid koguni toonitavad, et praegusel energiarünnakust on tegelikult üsna kasulik, kui mõni araabia õirik on huvitatud saksa majandusest. Võibolla tulevikus, kui eventuaalselt taas peaks puhkema õilboikott või midagi taolist, oleks Lääne-Saksa varustamine toorõliga vähemalt Kuwaiti poolt kindlustatud.

Dresdner Bank märgib, et Kuwaiti 15 protsenti tehase aktsiast vastab küll kahele kolmale ettevõtte juhatuses, kuid sellest ei jätke, et araabiaised saaksid mõjustada olukordi tehases endas, kaasaarvatud produktioonis.

Nüüd on aga Lääne-Saksamaal küsimus, miks nüüd oma aktsiaid hankivad Quants? Kas see on aktsionäri tekitatud rahitust nähteks, nende isikute hulgas, kes omavad aktsiaid vähemates kogustes, kokku 20 protsenti? Kas olukord autotehastes teepolest on

juba niivõrd tõsine, et Quandt otsustas tulevaste tagasilööke vältida ja lihtsalt aktsiaid tagasi saada?

Paljud ökonomia-komentaatorid märgivad, et perekond Quandt lihtsalt vajab raha oma teiste tööstusprojektide jaoks. Näiteks autotehase BMW jaoks, mis 60-protsendilises ulatuses on ühe perekonnaharu käes. Ja samuti akumulaatoritehase Varta jaoks, mille aastane käive on muuseum üks miljard D-marka.

Daimler-Benz omalt poolt väidab, et vastupidiselt paljudele teistele autotehastele Euroopas, pole Mercedese produktioonis mingil viisil ohusatud. Praegugi veel seisavad ostjad peaaegu järjekorras, et tehase tootled osta.

Ent sellest hoolimata on teada, et ettevõtte juhatus plaanitseb taotleda luba lühendatud tööajaladeks, mis sel juhul algaksid järgmise aasta veebruaris. Teistes saksa autotehastes on lühendatud tööajalad juba kehtiv. Seega võib oletada, et autode-krisis teatud määral ähvardab ka Daimler-Benz.

Õirikid Kuwait on juba varem ostnud aktsiaid Euroopas. Mõne kuu eest osteti aktsiaid inglise ettevõttes St. Martins Property Corporation, mis tegeleb kinnisvaradega. Need aktsiad maksid Kuwaitile rohkem kui üks miljard krooni.

Külastage ESTI MAJA WALLING 34-I

Eestipärane jõululaud

Eesti Maja traditsiooniline jõululaud on kaetud kolmapäeval 18. detsembril kell 11.30 kuni 18.00. Pakume järjekordset eestipärast jõulutoitusid rikkalikus valikus.

Eesti Maja suletud

Pühade vaeajaks suletakse Eesti Maja seisakondlikud ruumid laupäeval 21. detsembril. Ruumid avatakse jälle ühes ulatuses teispäeval 7. jaanuaril.

Vans-austahütl on Eesti Maja aboneeritud.

Häid jõule!

Eesti Maja küllastajatele soovime häid jõulupühi ning õnnelikast uut aastat!

President Gerald E. Ford teatas, et tema on republikaanse partei tegelaste poolt soovitatud Nelson A. Rockefellerist kui asepresidentid loobuda, kuid ta ei võta seda nõuannet tõsiselt.

Üleskutse kõigile ap.-õigeusulistele

Ajakirjanduse kaudu on paljudel juba teada, et Rootsis on võimalik saada riiklikku toetust vähemuskirikutele. See toetus on paljudel juhtudel hädavajalik, et hoida kirikutevõrust kuldagi elus. Toetuse saamiseks on aga pandud kõrgelpealt 3000-liikme piir ja toetuse suurus on ehk edast koguduste liikmete arvust. Toetust otsustava ametivõimud nõuavad selle kohta andmeid ja arvestid.

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku (kirikuvälise) kutsub sellepärast üles kõiki apostliku-õigeuslasi Rootsis, kes seal mingil põhjusel on olnud eamal Kirikust, ennast lähimal ajal registreerima koos perekonnaliikmetega saates andmed Sinodi sekretäriile aadressil: Pro-

todiakon N. Suursöö, Fridhemsg. 2, 112 40 Stockholm, tel. 08/53 50 83.

Registreerimine ei too kasu mingisid kohustusi. Oleks aga väga kahju kui meie Kirik ja sellega ühes eestlusest jääks ilma õigustatud riiklikust toetusest. Oleme ju aastaid oma tulumaksudega toetanud Rootsi riigikirikut ilma selle tegevusest osa võtmata. Meil oleks aga hädavajalik kindlustada osaliski palkasid uutele vaimulikudole kes meie hiljuti ootamatult surma läbi lahkunud preestrite ennestõnverdava ja suurel osal tasuta töö üle võtaksid. Palun tehke meie Kirikule see väike teos!

V. Jallai
Sinodi ablasimees

90-aastane Põhjala

Küesoleval kuni tähistasid Eesti Üliõpilasseltsi Põhjala liikmed vahetult kaheksa aastat, mis ei olnud rahul seltsi vanema korraga — oli Põhjala tegevus intensiivne. Selle tõpetas 1 maailmasõda. Kuna suur osa liikmetest siirdus Tallinna, siis asutati 1918 aasta alguses Tallinna osakond. Selle kõrval tegetes osakond veel Narvas, kus asutati kümnekond liiget. Neil oli oma tähtsus Eesti Vabariigi oragniseerimisel. Narva osakonna kaudu toimus informatsioonitegevus ja mitmed põhjalased nagu H. Larete, H. Övel, V. Palitser jt. olid agaralt tegevad Kaitseliitus, pooldajate ja linnavalitsuses.

11. novembril 1920 registreeriti Põhjala Tartus. Uued olid nõudsid tegevuse ümberkujundamist. Peterburis oli Põhjala peamine eesmärk rahvusliku meeluse õhutamise ja aktiivne osavõtt ühiskondlikust tegevusest.

Nüüd kujunes selleks oma liikmete kasvatamine, mille põhimõtted olid järgmised: arendada ja kasvatada jäa liiget kui indiviidi vastavalt tema võimele ja positiivsetele kalduvustele, nii et neist kujuneksid kindia vastutustundega akadeemilised kodanikud, kes võiksid kasulikud olla Eesti riigile.

Põhjala oli tegevusend segaseltsina, kuid Tartu üliõpilasele traditsioonide tõttu tuli ette võtta muudatusi.

1924. aastal lõpetati uute naisliikmete vastuvõtmine. Sellesd naisliikmed siirdusid ajajooksul viilistaskokku ja Põhjalast sai puht-meesselts.

Välismärgid olid Põhjalal helesinine-valge lipp (M. Punga kingitus) ning kuulast ja terasest sõrmus põhjajätega, mis kannab iseküljel seltsi motot: "Non scolae sed vitae discimus".

1925. aastal asutas selts Tallinna Tehnikumi juurde Tallinna koonidse, mis hiljem Tehnikaülikooli loomisel muutus iseseisvaks osakonnaks. Viimane koos 1921. a. asutatud viilistaskoguga rajas EÜS Põhjala Klubi, mis aitas järgesid kasvatada peret koos hoida.

Vabariigi lõpuastal ehitas viilistaskogu Rootsikraanti tänavales oma maja, kuid seda ei saadud venelaste sissetuleku tõttu kasutusse võtta.

Samuti jäi oma maja püstitamata Tartus seltsile kuulunud krundile Välikraavi tänavas.

Põhjala peresse kuulus rohkelt tuntud avaliku elu tegelasi poolt M. Pung, H. Larete, N. Leisman, A. Tombach, J. Seljamaa, V. Lender, A. Hellat, B. Rostfeld, T. Käärk, K. Terras, A. Terras ja ülikooli õppejuhte nagu A. Pülp, N. Kaasik, J. Piiper, O. Maddison, J. Uut, R. Indreko, E. Saareste, T. Grünthal, R. Sinka, H. Sulstson jt.

Seltsi tegevus likvideeriti 1940. aastal uute valitsejate poolt saamaegselt teiste üliõpilaskonventidega. Sügumise eel oli Põhjala 365 liiget, neist 208 viilistlast.

Vabasse maailma pääses 127 liiget, kes peatselt rajasid koonidse Rootsis ja Saksamaal. Hiljem toimus sama ühendriikides, Kanadas ja Austraalias. 1964. aastal andis Põhjala välja koguteose "Minevikust tulevikuni".

R.

• **Ameerikast**

Rahaminister William E. Simon teatas, et SA müüb N. Venele kuni järgmise aasta juunikuuni veel 2,2 milj. tonni teravilja, kogusummas 380 milj. dollari väärtuses. Moskva lubas kergendada juutide väljarandamist.

Gallupi ringküsimisel arvas 51 prot. ameeriklastest, et USA majanduselu halveneb eelseisva 6 kuu jooksul ja et riik läheb vastu majanduse tagasilöögile. Majandusringkonnad ennustavad tarbekaupade hinnatõusu 8 kuni 30 prot.

Kongressi poolt 1972. a. märtsikuus vastu võetud täiendus USA Konstitutsioonile, mis kindlustab naistele kõigil aladel meestega võrdsed õigused, vahel veel ainult kolme osariigi poolt ratifitseerimist, et jõustuda. Tavis on heakskiitnud 38 osariigi poolt.

Aug. Bergman maeti E. Sarepera kõrvale

LONDON (EPL) — Londoni Eesti Vabariigi saatkonna esindaja August Bergmani matused on nüüd möödunud. Kadunu maeti Londoni Gunnersbury kalmistule 8. novembri hommikul, kuhu lennaringiks E.V. saatkonnast.

Kirstupanekut toimetas 7. nov. õhtul matusebüroo kabelis saatkonna lähedal praost Jaak Taul, kes meenutas kadunu pikka aialuud tööd alates Peterburi ülikoolist, teenistusest ohvitserina tsaari armees kuni pikkaeasteastkõnneni E.V. välisteenistuses Londoni saatkonnas.

Laulis Londoni Eesti Seltsi Naiskoor. Järeleühted ütlesid E.V. esindaja USA-s Ernst Jaakson, E.V. esindaja Hispaanias dr.

Villibald Raud, Eesti esindaja Saksas Lõduvabariigis elmar Reisenberg, Inglismaa Eestlaste Ühingu esimees Väino Pärtel ja Londoni ES esimees Arnold Aja-soo.

Muldapaigutamine Gunnersbury kalmistul toimus eesti ja inglise keeltes toimunud taltusega parost Taulilt — siin enam järeleühted ei olnud. Kadunu kirstule puistati kolm peotähti eesti mulda, mida oli muretsevad August Tauri.

A. Bergman sängitati puhkama oma lauaaabri kõrvale saatkonnast — kõrval asub E.V. esindaja saatkonnakoos Ernst Sarepera haud. Matused võtsid osa sadakond inimest, nende seas ka Läti ja Leedu diplomaatilised esindajad.

B Mäelo 80-aastane

BERNHARD MÄELO

Stockholmis Brommas tähistab 12. detsembril 80-aastast sünnipäeva õigusteadlane ja avaliku elu tegelane Bernhard Mäelo.

Barnhard Mäelo sündis a. 1894 Sangaste vallas. Pärast Keeni ministerrühmiku lõpetamist sai temal vallakirjutaja õplane, abiline ja vallakirjutaja. Hiljem lõpetas ta Tartu õhtugümnaasiumi ja 1926. a. Tartu Ülikooli majandusteaduskonna.

Pärast ülikooli lõpetamist töötas ta lühemat aega Tallinnas Majandusministeeriumis, Eesti Pangas ja 1927. aastal valiti ta Tartu Linnapanga juhataes liikmeks, millele kohal töötas kuni enamlaste okupatsioonini.

Noore poisi maailmavaatelliseks kununemiseks mõjusid enim kaasa vallakirjutaja abilises moodumud aastad. Ideellises ja rahvuslikus mõttes oli talle suureks eeskujuks Olofide vallakirjutaja — Gustav Wulff, kes viits teda karskellse riidadesse, kus ta hiljem oli aastaid Eesti karskusliidu juhatuslikumeks. 1927. aastal, mil algas ühiskondlik valitsusteenijate organisatsioon, sai temast Omavalitsusteenijate Liidu esimene esimees ja hiljem sekretär. Ta oli Tartu Meeskoori asutaja ja selle tegevligi kuni kodumaa lahukumiseni.

Pögenikuna on ta liitunud rahvuslik-demokraatlike ringkondadega, olles aktiivseli tegev Eesti Rahvusnõukogus, Eesti Rahvusfondis ja Eesti Komitees. Võtab juhatuslikumena osa Eesti Sotsialistliku Partei Välismaa Koonidse ja Eesti Karskuskomitee tööst. Lauluarmastuse jätkamiseks on ta laulnud ka paguluses Stockholmis Eesti Meeskooris. Akadeemilisel kuulub US "Ühendusesse".

Bernhard Mäelo isiklikus elus üllimalt tagasihoidlik ja vähenõudlik. Kuid ta on silke ja järjekindl oma veendumustes ja oma kohustustes. Ta on karskustegelane, sotsiaaldemokraat, laulumees ja hea patrioot, kuid ta on ennekõike suur idealist.

Falju õnne ja väsimatut energiat juubilarile edespäidseks.

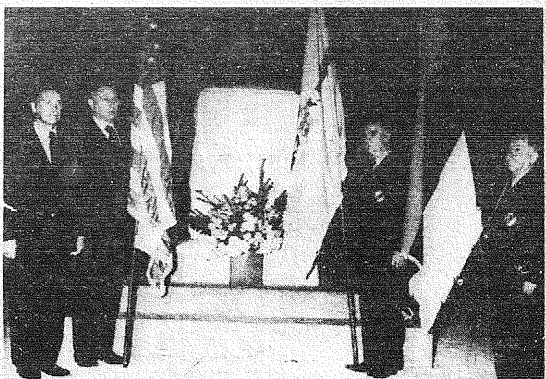
H. MARK

• Eksamid

Heikki Leemant junior USA-s, kes pärast sõjaväeteenistust armees, kust ta leiandjana vabanes, lõpetas ülikooli õigusteaduse alal, sooritas nüüd New Jersey osariigi eksamid advokatuuri astumiseks ja omas sellega õigused kohtutes esimeesiks.

Endel Rumma, eesti arst Stockholmis, viibis Mehhiko pealimas Mexico Citys koos abikaasaga ühenduses rahvusvahelise arstide kongressiga. Tagasiel külastas teda ka USA keskusl.

Gloria Lepik, viimase kursuse farmaatsiaüliõpilane Philadelphia farmaatsiaüliõpikoolis, on võetud USA üliõpilasteleaste leksikoni "Who is Who among Students in American Universities" kui üks oma ülikooli väljapaistvamaid noori. Ta kavatses pärast lõpetamist jätkata õpinguid loomaarstiteaduse alal.

Eesti külas Long Islandil USA-s tähistati eesti rahvusliku ühendamise aastapäeva piduliku tseremooniaga langenute mälestussamba ees. Seisavad USA lipuga Ed. Ojandu ja J. Muks ning Eesti lipuga T. Usman ja A. Hanson. (Foto Kalm).

SIIT JA SEALT

Werner Mehks, direktor Stockholmis ja end. Tallinna armees, tähistas oma 60ndat sünnipäeva.

Toivo Sepp, noor eesti lendur Kanadas, on rakendatud metsakahjuritite vastu võitlemiselendudele, s.o. ta pritsib õhust metsalaasid kemikaalidega. Ta on alalises asukohaga New Brunswicks.

Stella Weller, omaaegne naisliikumise pioneere Eestis ja "Vaba Maa" ajalehetelektoserni omaniku Aleksander Welleri lesk, elab Victorias Briti Kolumbias Kanadas oma tütre perekonnas. Ta sal 87 aastaseks, olles veel kõbus ja endiselt erksa vaimuga.

Juhan Tork, dr. phil ja end. Tartu ülikooli pedagoogiliste alinete õppejuht ning kauaaegne seminaridirektor, tähistas Torontos oma 85-aastast sünnipäeva.

Eha Lund on nimetatud Örebro regioonihaigla psühhiaatrilise plkaravi-kliniiku ülemarsti abiks.

Tiina Reinik lavastab Eesti Rahvusteatri Kanadas Andres Särevi dramatiseringu Tammsaare "Põrgupõhja uuest vanapaganast", kusjuures viimast mängib Rudolf Lipp. Lavakujundajaks on näitlejapariit tütär Tiina Lipp, kes lavakujundajana on läbi lõõnud Kanada teatris ja TV-s.

Helmut Rüdmit, evangelist Kanadas, korraldab teise reisi Põhjala Maale. Väljasõit toimub 18. mail.

Avdy Anderson, end. Ratsariigimendil veltveebel ja Vabadussõja veteran, tähistas Deerfields New Jersey osariigis oma 76-a sünnipäeva. Kodumaa elu ta hiljem Riikliku Hobusekasvatuse juhataks. USA-s on olnud tegev sõjameeste organisatsioonides.

Hele Männik, 18. lönd ja sirdsilinme gümnaasiumiabiturient Lakewoodis, valiti kohalikus Eesti Majas korraldatud spordiballil "Miss Estonians USA-s" 1974. Kroonijaks oli eeskäitja selles ametis Ellen Tuul. Ballil andi tie J. Villemson-auhind aasta parimale sportlasele Peep Rebasoole.

Vilu Kreem, 24-aastane ülemaailmse Eesti Päevade eestvedaja mag. Robert Kreemi tütar, on end. New Yorgis läbi lõõnud kutselise rietsuudmõllina.

Kuno Ritval Plomouthist Massachusettsis osariigist kihlus Kristi Küttiga New Yorgist. Pealmees omab koos isaga ehitusettevõtte oma elukohas.

Sitri Muna, Vancouveri eesti ev. lut. kiriku organist, tegi läbi autõõnnetuse. Tema auto sõitis sõitis küljel sisse mootorrattas. Õnnetusel murdis Sitri Munal rangluu ning ta peigutati Seattle'i haiglasse.

JAAK KUKK, veterinaar doktor USA-s Floridas ja end. Tartu ratsarügemendil ja hiljem suurühtikvide veterinaarohvitser, tähistas 70ndat sünnipäeva Floridas Sarasotas. Asudes Rootsis Kanadas a. 1948, töötas ta seal Hulli linna lisaadauduste järelevalvetspektorina kümme aastat. Asus siis elama Lexingtoni Kentucky osariigis USA-s, jätkates kutselast tegevust. Pensionäritikka jõudes asus elama Floridasse.

Bostonis, USA-s suri 2. novembril Arthur Tumma.

Kanadas suri Boris Eerendil.

Glgi ja Jaan Kuur'ill sindis Stockholmis poeg.

Poeter Tõnus, kes senini oli Koooperatiiv Fõrbundeti uurimisosa-konna juhatajaks, on nimetatud KF akriklaritudusektsiooni administratiivseks juhatajaks.

Aurele Soo, end. naiskutsuõpikõllide haridusõnõnik ja pedagoog, tähistas Torontos 80ndat sünnipäeva.

Reet Hendrikson, noor meeleolulaulja Uppsalast, esitas Torontos Kanada CBC raadiosaates "Identsus" eesti rahvalaule, kusjuures teda ka nende suhtes intervjueeriti. Ta kinnitas, et eesti rahvamuusika kuulub tema hinge juurde nilsamuti nagu eesti keel. Kanadas õpetab ta praegu koolides undest ainet: spontaanset liikumist muusikaga.

Ootamatult lahunud armast abikaasat ja kallist tütar Med. lic.

Evi Jaaksoo'd

Sünd. 4/8 1921 Eestis
Surn. 4/12 1974 Västerås

mälestavad valusas leinas

LEMBIT

EMA ja SUGULASED
Eestis

Puhka rahus!

Matusetalitus toimub laupäeval, 21. detsembril kell 13.00 S:t Iljans kabelis Västerås.

Kallist vanaema armast meheema

Marie Tomassoni

Sünd. 17/1 1881 Valgjärve Keebil
Surn. 30/11 1974 Göteborgis

mälestavad sügavas leinas ja tänus

TOOMAS

JAAN

LEIDA

SUGULASED

Eestis, Rootsis, Kanadas, USA-s, Saksamaal ja Brasiilias.

Alviine Allikas

Sünd. 18.12.1890
Surn. 4.12.1974 Veldandas

Mälestavad leinas

WIVI

HEINO KÄSPER
perekonraga

Matusetalitus toimub laupäeval, 14. detsembril kl. 14 Aleda kirikus.

Südamlik tänu kõigile sõpradele ja tuttavatele, kes

Ferdinand Pöld'u

tema lahkumisel kaunitel leidede ära saatlud.

AMANDA

Valimiste

Algus lk.1

68) Meeri Mamberg 1040, 69) Susanna Tomson 1040, 70) Johannes Kant 1035, 71) Rein Treufeldt 1032, 72) Daniel Lõugas 1030, 73) Helga Nõu 1012, 74) Arnold Kahu 1008, 75) Irina Aug 1003, 76) Valter Soe 1003, 77) Alfred Pildma 995, 78) Teet Veerte 993, 79) Andres Koern 987, 80) Jaak Maandi 987, 81) Harald Nurk 982, 82) Mart Nõmm 973, 83) Ivi Hubel-Pausepp 969, 84) Toomas Jüriso 965, 85) Albert Uukareda 966, 86) Madis Laas 953, 87) Johan Jürgens 946, 88) Gerhard Jüriso 944, 89) Ants Pahu 934, 90) Aaser Mäkk 933, 91) Evald Lilleste 932, 92) Mari-Ann Karupää 925, 93) Eduard Laanemets 920, 94) Johannes Tiits 912, 95) Vaiko Jüriso 910, 96) Jüri Männik 900, 97) Tõnu Riimar 899, 98) Virgo Kimber 893, 99) Kullia Velliste 874, 100) Johan Oidermaa 873.

Kaandituleks jäid alljärgnevat selles järjestuses: Tiiveliembi Kivikas, Mart Maandi, Katrin Sõrg, Ilmar Laas, Valentin Vahi, Helvi Klement, Jaak Kivihoog, Jakob Pausmaa, Herman Kann, Nikolai Raudvere, Mõusa Ericsson, Jaan Männik, Siim Saare, Elmar Pettai, Edgar Sõster, Hans

metsakodul

Metsajõulupepu

Jõulud Metsakodus juhataatakse sisse traditsioonilise metsajõulupepu laupäeval, 14. det. algusega kl. 18. Jõulupepu ja palvus kõnudega alustab kuu lõpuks, millele järgneb koosviibimine Suurlare kaminatons. Kõik kaasmaalased teretulemast.

Oma armast ema, vanaema ja vanavanaema

Loviise Roll'i

Sünd. 22/10 1879 Lagedil
Surn. 2/12 1974 Lagedil

mälestavad sügavas leinas

POEG

LAPSELAPSED

LAPSELAPSELAPSED

Rootsis ja Eestis

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matuseburoo

**Thure Söderquist
Begravnings &
Eldbegängelsebyrå**

Mariatorget 1
116 45 Stockholm
Tel. 44 80 07, 44 80 88

Erilise:

**Eestikombelised
matusetalitused
õppisvõime valvokord**

Leis, Rein Pusepp, Enn Meri, Senta Karupää, Tiit Üunap, Helmut Anier, Kein Liiv, Herman Luik, Tiido Uutma, Enn Uno Käärrik, Kristjan Vaigur, Gunnar Raatma, Olaf Meyer, Ivar Lill, Siivi Oja, Sirje Koern, Mare Sergio, Jüri Lepisk, Toomas Voogand, Ulo Raidla, Eralt Art, Ago Vallas, Ants Paas, Georg Kalmet, Arvi Tõnissoo, Jüri Nerep, Anni Tiits, Peet Saar, Erik Nerep, Aare Seemre, Christie Oskar.

Huvitat oli, et leidus tervelt 286 inimest, kes olid hääletanud ka nimekirjas leidunud äsja surma läbi lahunud praost Arbo Naefale, kuma nad ilmselt ei ole eesti ajalehtede lugejad.

Ameerikast

USA majanduselu "barometer", autotööstus elab üle kriisiga, sest autode ostmine, eriti suuremate ja kallimate sõidukite osas, on tagasi läinud, mille tõttu autokompaniid on sunnitud tootmisviisi vahendama. Chrysler Corporation kavatab oma tehased sulgeda kogu detsembrikuuks.

USA valitus tõi ka tagasi Roomas maailma toiduainete konverentsist osavõtvate ameerika delegatsioonitöötajate, suurendada kaubanduseks USA abil teravilja näol Indias, Pakistanis, Aafrikas j. m. nälgivatele miljonitele inimestele.

Memphis, Tennessee's usuv viljaväljaveo firma Cook on sõlmunud N. Venegas uue lepingu USA vilja müüjaks. Venelased tahavad seokord osta 570 000 tonni maisi ja 900 000 tonni nisu.

Demokraatide partei keskkomitee esitas oma programmi majanduselu tervendamiseks. Kava näeb ette palkade ja hindade kontrolli rakendamise inflatsiooni pidurdamiseks, ühtlasi ka kütteenormeerimise. Programm tuleks rakendada Kongressi kaud.

President Fordi populaarsus ameeriklaste keskel on viimastel nädalatel tõusnud 3 punkti võrra. Gallupi ringkõnna kohaselt 53 prots. vastajatest heaks presidenti ametipidamise viisi, 29 prots. lüüdis seda ja 19 prots. ei olnud väljakuulunud sensu kohta.

Esimeneks demokraatide partei aspirandiks presidenti kandidaadid kohele 1976. a. valimistel on tema poolt tehtud teadaande põhjal Esindajatekoja liige Morris Udall Arizona osariigist.

Grupp teadlasi esines teadaandega, et nende uurimiste andmetel tekitab töösõlm armetus mõnes aatoomijõuajamas surma või raskeid vigastusi enam kui 100 000 isikule, mis on palju kordi suurem riskliku aatomenergia komisjoni senisest kalkulatsioonidest selles küsimuses.

Senat tühistas kaits president Fordi vetot, nimelt informatsiooni vabaduse seaduse osas hääletage 65:27 ja vigastatule töövõimaluste soetamise seaduses osas hääletage 90:1. President on kolme ametisoleku kuu jooksul kasutanud vetot 13 korda ja 3 nendest on Kongressi poolt tühistatud.

Tõdemisteooriumi andmetel on USA töötajate tööpuudus aasta 3. veerandil langenud 2,4 %, kuma tasetasul on samal ajal tõstnud tootmise kulu kuni 18% töötajate palkade tõusu tõttu.

Kalteministeerium lasks novembrikuu viimase nädalal enne sundaja ära teenimist kogu viimase 2000 sundkorras soovivate võetud sõdurit, mil ei 1. detsembrist peale USA kõik väetliti koosnev vabatahtlikest.

President Fordi sõnastatud puhul pagitaa Secret Service oma agendat ihkualustajateks Esindajatekoja speaker Carl Alberti jaurde, sest kuna USA-l praegu puudub aspresident, saab Esindajatekoja speaker (asimuse) koha presidentiks kui ametisolev president saab surma õnnetajuhtumil või atontuadi puhul.

Diskrimineerimine

Algus lk. 1

sele otsusele motive ja meenu tab, et nii sotsiaaldemokraadid kui centern on Presstödenämndeni liikmetena kinnitanud, et võrkeel ei mängi rolli. Selle asemel on väidetud, et EPL ei ole "teiselise" iseloomuga ega üldise mitte "üldine undisteaajaleht", nagu määrus ette näeb.

Andres Kiing analüüsib tegelikkust konstateerides, et EPL silski on nii "teiselise ajalehe" kui ka "üldise undisteaajalehelise" iseloomuga.

On selge, et ajalehel on raske saada suuri ärikuulutsi Stockholmis suurte ajalehtede kõrval ja omab seotõttu just sellele positsiooni, mida määrus ette näeb. Kiing kirjutab teise ettekiände kohta:

– Üldine undisteaajaleht" on kõige tavalisema tüüpsuse järele leht, mis vahendab mitmekülgset informatsiooni ja kujundab avalikku arvamist, eriti lokaalselt. "Lokaalsuses" tuleb arvestada kõiki Rootsis eluavaid eesti keelnelevaid kodanikke. Sel juhul katab ajaleht kõik müstikuid nõuded. On aga isendastronistelav, et ajaleht ei saa arendada sama mitmekesist undistevahendust ja opinioonikuundamist rootsi ja välismaa olukordade suhtes. Kuidas võidakse seda ka nõuda, kui lehe kaastõelised ei saa majanduslikku tasu ja kirjutavad idealismist? Oleks idiootlik keelduda ajalehele pressitoetusest ainult tema nappide majanduslike ressursside pärast.

Autor konstateerib, et sisemises nn. "visapropagandaa" on antud mõista, et "üldine undisteleht" ei saa olla selline, mida rootslased ei saa lugeda:

– Kui seda tügendust heaks kiita, on Presstödenämndeni enamus järginud seaduse keeldudes pressitoetusest sellele eesti ajalehele. Sel juhul ei saa neid liikmeid ka tüüdistada ühe rahvusgruppi ja selle hääletan-daja diskrimineerimises. Kuid sel juhul on seadus ise diskrimineeriv ja mitte ainult eestlaste, vaid kõigi sisserrannu- ja vähemusgruppide vastu sellel

maail, alates laplastest ja kreeklastest, hispaanlastest ja kõrgist vähemusgruppidest. Järelikult ei ole ka see argument pädev Eesti Päevalehele pressitoetusest keeldumiseks.

On vähesed tähtsusega, kas seadus on ebaõiglane või tõlgendan-d Presstödenämndeni enamus seda valesti. Kaitstamatuks resultaadiks on aga, et siin maad tüht tervet rahvusgruppi kultuurilise diskrimineeritaks. Seda on tauninud paljud, nende hulgas Invandrarutredningi peasekretäri Jonas Widegreni poolt.

JO seisukohta ootavad pünevusega mitte ainult puudutatud rahvusgruppide, vaid ka teiste vähemusgruppide ja nende rootslaste poolt, kes on kuulnud skandaalsest Eesti Päevalehe khtlemisest. Ainukeseks ülgaseks lahendusiks oleks retroaktiivse pressitoetuse andmine selle aja eest, mil ajalehele on keeldutud andmist õigustatud toetust. (EPL/K)

Vene kala-püük Kanada rannavetes

HALIFAX – Kanada kshurid süüdistavad venelasi, et nende kalatöösturid on taas purustanud kanadalaste merevähi püüdmise võrgud.

Kanada kalastamisetõvedid süüdistasid ka mõõdunud kuul vene kalatraalereid võrkude purustamises ning nõudsid 100 000 dollarit kahjutasu. Kanad lased eestivad oma kaebuse tõestamiseks fotod, mis on valmistatud Kanada sõjajõudude patrull-lennukite poolt.

Senati määrustekomitee otsustas hääletage 9:0 soovitada Senatit kinnitada end. New Yorgi kubern. Rockefeller USA asepresidendi kohale, nagu on president Fordi ettepanek.

Soodustus EPL tellimisel kontomanikele LHÜ-s

EESTI LAENU-hoiu ühisuse juhatus otsus on Hikkml-telldla tellida Eesti Päevalehte j.t. eesti ajalehti 20-kroonise soodustusega.

Soodustust viivad saada kõik eesti hoiukontode omanikud, kelle hoiukontost 31. det. 1974 v. oli vähemalt 1.500 krooni. Igal leibkonnal on kasutada ühe eesti ajalehe tellimise soodustusega. Ajaleht tuleb tellida tavalises korras ja tellimise kvitung (või selle fotostaatkoopia) saata hiljemalt 31. jaanuariks 1975 Eesti Laenu-Hoiu Ühisusele (mitte pöörduda Stockholmis Sparbanki poole!). ELHÜ kannab hiljem kr. 20 – vastavasse hoiukontosse ja saadab postiga sellekohase tõendi.

Saata hiljemalt 31. jaan. 1975 Eesti Laenu-Hoiu Ühisusele
Box 16318, 103 28 Stockholm 16

Kontoomaniku nimi.....
Hoiukonto nr.....
Sünniaasta.....
Elukoht.....
Posti nr. ja koht.....
Lisa: Eesti Päevalehe tellimise kvitung.

Abistamistegevus J.Kõpu juhtimisel

Sooses piiskop Joh. Kõpu 100 a. sünnipäeva tähistamisega mälestamine teda kui eesti rahva suurmeest, kellel on hirmatavad teened rahva, kiriku ja ühiskonnale. Unustusse on aga jäänud tema teened algaastali paguluses abistamistegevuse alal, eelkõige Eesti Komitee Abistamiskomisjoni.

Käesolevaga tahan lühidalt kirjeldada piiskop Joh. Kõpu suurt ja õilsat tegevust paguluse algaastali kaasmaalaste ja noorsoo abistamise alal. Heldame pilgu tagasi. Põgenikud old Rootsi ja teistele maadele saabudes abivajavas olukorras. Rootsi riik võttis põgenike eest hoolitsemise eialgu enda peale.

Olukordadest tingituna tekkis paljudel kaasmaalastel raskusi ja pöördui loomulikult Eesti Komitee poole abi saamiseks. Seda tingis rootsi keele mitteküllaldane oskus. Tuli alustada põgenike abistamist omaalgatuslikus korras. Tõuke selleks andis konsul Karl Ast, kes Rio de Janeirost saatis sealsete eestlaste annetusena 1.871,25 rootsi krooni 1945. a. kevadel. Eesti peakonsul J. Kaiv maksis sisse Rootsi Punase Risti kaudu piiskop Joh. Kõpu nimele 62.000 dollarit (kr. 221.009:80) samaks otstarbeks.

Abistamistegevuse korraldamiseks moodustati Eesti Komitee koos piiskop Joh. Kõpu soovil Eesti Komitee Abistamiskomisjon 26. aprillil 1945. Abistamiskomisjon algas oma tegevust piiskop Joh. Kõpu juhtimisel. Abistamiskomisjon töötas välja abistamise põhimõtted ja juhtnõud, mida Rootsi Punane Rist kinnitas ja 28. mail 1945 võimaldatigi abistamiskomisjoni alustada J. Kaivi poolt saadetud rahast. Rootsi Punase Risti esindajaks määrati E. K. Abistamiskomisjoni juurde pastor Allan Svantesson.

EK abistamiskomisjon alustas tegevust koosseisus: esimese piiskop J. Kõpu, sekretär praost J. Väike, laekur praost A. Tõbevall, teised liikmed prof. Fr. Grant, T. Grönthal, pastor K. Marley, R. Moorma, V. Poska-Grönthal ja prof. G. Sults. 1. juulist võeti palgaliseks asjaajajaks Artur Grönberg ja ruumid saadi Södrgrändgränd 2 B - I Stockholmis. Abistamise juures arvestati esijoones: 1) vanemateta lapsi, 2) perekondi, kus ainult üks vanematest on Rootsis, 3) lasterohkeid perekondi, 4) laste vanust, 5) toetuse vajalikkust edasõppimiseks või õppevahendite täiendamiseks. Edasi arvestati, kas perekonnas on halgeid perekonnaliikmeid, samuti invaliidisust, töövõimetust j.n.e. Abistamistegevuse juures ilmnenud kogemused näitasid, et eriti laste puhul esineb pidev abivajadus. Abi tuli anda õppimise võimaldamiseks algkoolides.

Esimese aasta jooksul maksti toetusena välja 126.261,13 kr., teisel tegevusaastal 26.286,10 kr. ja viimasel tegevusaastal 16.042,41 kr. E. K. Abistamiskomisjoni tegevus Ameerikast tulnud summade osas allus Rootsi Punase Risti Peavalituse kontrollile, kes teostas revisjoni. Nil märgitakse revident Sigurd Thorelli poolt 37. sept. 1948. a. muu hulgas: "Komitee raamatupidamine on peetud eriti täpselt ja korralikult. Komitee on jälginud protokollide ettenähtud norme toetuste väljamaksmiseks ning on teostanud suurt kokkuvõtu. Revideerimine ei ole andnud põhjust mingi märkuse tegemiseks". E. K. Abistamiskomisjoni tegevuse kohta mitmel alal leidub ülevaade "Tammises Rahvas" nr II (a. 1966).

EK Abistamiskomisjon maksis kahel algaastal Stockholmis Eesti Algkooli igale õpilasele toetust aasta õppemaksu suuruses, seda abi sai anda toetusena, nagu seda ette kirjutas R. P. Rist. Lisaks said 20 algkooli õpilast toetusena riidesemleid igakuks ka 60 kr. väärtuses. Koolipetajad said toetust arhiivivõistluse palga normide kohaselt, mis oli tegelikult nende pak.

Abistamiskomisjoni protokolliist 21.1.1962 loeme muuseum, et organisatsioonidest ja asutustest, kellele on toetust antud, on suurim eesti kool, õpilased, kursused j.n.e. Hardustööks on kokku antud kr. 50.376:98, s.o. 28% toetuseks antud kogusummas.

E. K. Abistamiskomisjoni liikmetest on praegu 7 surund ja 3 elus, asjaajaja A. Grönberg asub USA-s.

Mulde olgu mainitud, et kodumaal oli see iseenesestmõistetav, et lisa lapsevanem hoolitses ja maksis oma lapse koolitamise eest ise. Õppemaksu maksavad ka praegu lapsevanemad Stockholmis Eesti Algkoolis, kuid muldugi on ka erandjuhte, kus vanemal hulguse või mõnel muul põhjusel puudub võimalus õppemaksu maksmiseks, sel juhul võib abi saada Joh. Kõpu nimelise Eesti Kapitalist, kes sellist abi on andnud juba aastaid 3-4 õpilase toetamise näol, muldugi koolijuhataja ettepanekul.

R. MOORMA

AB Leveplasti 25-aastaseks juubeliks saabus kohale ultramoodne plastkress, mida seati üles kui EPL juubelari kiiatlas. Vasakult Helmo Klement, Leeha Seensalu, Kuno Malvet, Juho Jäätmaa ja Kalevi Komorov.

Eesti ettevõtte juubel 30 aastat "Leveplasti"

Möödunud nädalalõpul toimusid eesti ettevõtte AB Leveplasti 25-nda tegevusaasta pidustused, millest ligi poolsada firmas töölisi osa võtsid. Eesti Päevaleht külastas juubelari ning tutvus eduka firma tekkimislöögiga ning selle tänapäevase tegevusega. AB Leveplasti 20 automaatmasinast kasutavad iga päev ligi kolm tonni toormaterjali, tootes 600 produktioonikavas ettenähtud eriprodukti. Aastas toodetakse üle 30 miljoni plastieseme.

Firma AB Leveplast asutati 1949 Stockholmis. Ettevõtte asutajad Helmut Seensalu ning Juho Jäätmaa oold juba enne oma firma asutamist tegutsenud plasti alal. Koos rootsi kompanjoniga toodeti mõned aastad mitmesuguselid mänguasju, -peamised mängunukkud, kuid neljakümne aasta te lõppeinise otsustasid eestlased omal käel jõuda proovida.

Ideerikid noored ettevõtjad oold avastanud alia mis polnud Rootsis veel mitte ekspuuteeritud. Tegemist oli nimelt ühe plastikaliigiga, polüeten plastiga, mille pehmed ja paendilikkud omadused AB Leveplast rajajatele rida leddi kži.

Polyetümnaasi kasutatil sel ajal vaid elektrijuhmete ja kaablitte isoleerimiseks, kuid Helmut Seensalu ja Juho Jäätmaa nägid võimalust selle plastika kasutamiseks ka igasuguste kodu-tarbeasjade alal.

Esimese katse võttis uude materjali keemilist ja füsioloogilist omadust katutsele. Omal käel valmistatud vormidega ning väga primitiivsel pressimismasinal valmistati plastikust kala. Sellele monteeriti väike naelake raskuseks ning balanseerimiseks. Kuna polüeten plastika kergem kui vesi, hõljus väike mängu kala vee sees nagu olekski päris. Nõnda oli silis sindinud geniaalselt lihtne mänguasi, mis tuhandetale lastele palju rõõmu pakkus.

Suurt edu oli ettevõttel ka mitme plastikust tarbeasjades turustamisel. Lulekujuga kastekann oli üheks suurimaks tooteks esimestel aastatel, ning plasttopskesed, trehtrid, kausid ja hiljem ka ämbrid ja anumad, alistasid firma tegevust esimesel viiel aastal kõvasti suurendada.

Kuu iganes ruumid väikeks jäid, koiti edasi, ning 1955 oli juba kümnekond inimest AB Leveplast tegevusse rakendatud. Toodeti neli aastat juba üle 20-ne eri produkti ning leiti varsti vajalikuks korraldike ja otstarbekohaseid tegevusruumid muretseda. Stockholmis esinima Segelörpi ehitati imposantne varikruhoone, kuhu ettevõtte tänapäevani asuma jäänud. Juurdeehitus on sooritatud jätkuvalt ning ettevõtte hõlmab tänapäeval ligi 3 000 ruutmeetrit põrandapinda.

Juba viieksümne aasta te lõpul oli firma tegevus nii suure-

menud, et tööd tuli jaotada mitmetele kätele. Mõddas oli aeg, kus pioneerlikkus vaimus kõik ise valmistati. Helmut Seensalu ja Juho Jäätmaa tegid algaastal suurema osa tööd ise. Valmistati vormisid, seisti masinate juures, samas lehti pakkimis- ja kontoritööd ning hoiti peale selle veel kundedega järjekindlat kontakti. Varsti oli aga töökoorem nelle liialt suur. Tööd tuli jagada. Nõnda sai ettevõtte omale esimese kontoriosakonna ning rajati ka igasugusi teisi osakondi.

Tänapäeval annab AB Leveplast tööd ligi 50-nele töölisele. Neid on viimast rahvusest, peale eestlasti veel türklasi, aomlasi, rootslasi, jugoslaavlasi, austerlasi, kreeklasi jt. Firma töötaj iga päev kolmes töövahetuses. Masinad on kõik kõrgelt automatiseeritud ning töötavad suurelt osalt omal käel. Üks inimene valvab neli masinat, milledele sõbedatakse materjali ning mille toodetud produktid edasi toimetatakse tolstaesse oskondadesse puhastamiseks, pesemiseks, maalimiseks, monteerimiseks ja pakkimiseks.

AB Leveplastil 20 automaatpressi valmistavad üle 600 eri produkti. Päevas kulub ka 3 tonni igasuguseid plastiktoormaterjalisid. Arvestatakse, et aastas valmistatakse rohkem kui 30 miljoni plastieseme.

AB Leveplastil on kudedeks mõned Rootsi suuremad firmad nagu LM Eriksson, Jungner, Elektrolux jt. ning firma toodab nelle igasuguseid plastikakomponente nii lego-ettevõtte põhimõttel. Tegemist on tihti väga väikeste plastika produktidega mis nõuavad väga avanseeritud ja täpselt masi naid. AB Leveplast tegevus toetub täna 80 protsenti lego-tööle ning vaid 10 protsenti algaastate tegevusale, millel igasugused plastika tarbeasjad.

Jutusameelise AB Leveplastil omanike Leeha Seensalu ning Juho Jäätmaa saigus, et Kilima erast- tevõttuse viimastel kümnel aastal väga raskendunud. Kui tänapäeval eraettevõtet näiteks plastika alal rajada, on vaja väga suurt omakapitali. Oma isiklikust töökusest tänapäeval üksipäini ei piisa. Tuleb algestse peale muretseda väga kalleid masinaid ning selgroona üles ehitada tugev ja kindel kundede kaader. Ettevõttes kus ei suudeta ajaga ja arenguga kaasas käia,

kerkivad varsti rasked probleemid. Küsimusele kuidas AB Leveplastil tulevikul väljapaavad kujunevad vastasid omanikud, et nell on almus tulevikul rasketest aegadest. Raskused saavad tabama kogu ühiskonda ühel või teisel viisil. Kuna Euroopas nõud juba mitmel pool suurend majanduslikud raskused, mis tänapäeval inflatsiooni suurel majanduslikud raskused, mis tänapäeval inflatsiooni suurel määral põhjusta, vad, siis on nil mültigi - kui töölisruss väga ebasestabiilne. Saksa-maal töötavad mitmed suured ja mõjukad tööstused lähendatud töönädalatega, - hindade tõusuga töusevad ka palgad ning keegi ei saa enam kindel olla, et tal homme tööd on.

AB Leveplast on 25 aasta jooksul hästi sissetöötatud, mitte ainult Rootsi turule vaid ka Euroopa ulatuses. Firma tegevuses on esinenud mitmeid raskusi, kuid neist on alati üle saadud mõistusega ning leidlikkusega. Kuiigi firma struktuur algaastatest palju muutunud, elab ettevõtte siiski perekondlik vaim ja töökus. Saavutus ei ole aga mitte kergelt käes olnud. Higi ja vägavaga, ning oma perekondade ennaast-salgava toetusega on Leveplastil asutajad firmale jalad alla saanud. AB Leveplastil aastane käive oli eelmisel aastal 7,5 miljoni krooni. Tööstuse juhatajad töötavad sihiga, kogu ettevõtet arendada, ajaga kaasas käia ning mitte peatuma jääda.

TARMO SEPP

Vader käis Zambias

Tallima ajalehtede teatel on N. Liidu ülemnõukogu presiidiumi esimehe astikija Arnold Vader olnud N. Liidu delegatsiooni juhiks Zambia vabariiki Aafrikas, selle riigi teeselsuse 10-nda aastapäeva puhul.

Delegatsioon võetud vastu Zambia riigipea Kenneth Kaunda poolt, kellega Vader vestelnud ka Eestist, kus ta on okupatsiooni ülemnõukogu presiidiumi esimeheks. Vader on Venemaa-eestlane.

ÜEP-II - ESTO'76

ESTO'76

BALTIMORE KUTSUB
JUULI 5-11, 1976

Reklameerige tulevasti Üe-maailmeseid Eesti Päevi! Kasutage ÜEP-II marke oma kirjajale ja jõulukaartidel! Kinkige marke jõuluku oma sõpradele ja tuttavatele! Üetage posti kaudu käsi - mida soovjalt surute Baltimorees 1976!

Saatke tellimised Eesti Kultuuri Koondisele, Wallingatan 32, 111 24 Stockholm või ESTO 76 nimele Box 657, 101 29 Stockholm I.

Paljud organisatsioonid on võtnud põhimõtteks kasutada ESTO 76 marke oma kirjavahetusel kuni ÜEP-II Baltimorees 1976. Kas teie organisatsioon võiks sama teha? Tse-kid ja rahakardid kirjutada ESTO 76 nimele tellimise aadressil.

BALTIMORE KUTSUB
JA OOTAB!